Posamezna številka v gotovini. Leto LXI V Ljubljani, v sredo 11. januarja 1933 Štev. 8 a Cena 1 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2988

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2950

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Proti Bogu

Krvavo versko preganjanje v Mehiki je trajalo, kakor znano, z malimi presledki ves čas vlade zloglasnega Callesa od 1925. do 1928. leta. Potem so prišli na površje novi ljudje. Mučeniška mehiška cerkev je upala, da bo mogla svobodneje zadihati in v miru vršiti svoje nadnaravno poslanstvo. Prišlo je res do začasnega izmirjenja mehiške vlade s cerkvijo, ko sta obe oblasti 1929 podpisali znani »modus vivendi«, ki sicer cerkvi ni garantiral vseh njenih pravic, a je omogočil vendarle znosnejše razmere za versko življenje. Toda Portes Gil in Ortiz Rubio nista bila drugega nego figuri v rokah Callesa, ki je kot šef edino vladajoče revolucionarne stranke ostal slej ko prej najmočnejša politična osebnost v državi, čeprav se je na videz umaknil v ozadje. Ne leta ne bolezen nista omajala njegovega prestiža v stranki, ki jo je 20 let gradil, neuknorno spopolnjeval in v besnem sovraštvu do vsega, kar je božjega in verskega, iz nje ostvaril mogočno, in poslušno kulturnobojno orodje. Zadnji predsednik Ortiz Rubio se zdi, da ni bil voljan v vsem parirati diktatu Callesa, kateremu se hoče predvsem brezbožne, protiverske politike, med tem ko dežela bolj in bolj gospodarsko propada pod ogromno težo davkov in korumpiranega, podkupljivega uradništva. Ortiz Rubio je moral 1. septembra lanskega leta podati demisijo. Na njegovo mesto je po milosti Callesa prišel mladi general Cristobal Rodriguez, katerega prva skrb je bila, da je dal prosto pot proti verskim instinktom Callesovih ljudi.

Po zgledu svojih somišljenikov v boljševiški Rusiji se tokrat Calles ogiba krvavih žrtev, ker ga je prvo preganjanje izučilo, da je kri mučencev še vedno bogato seme novih kristjanov, — temveč skuša predvsem s »kulturno« politiko zadeti Cerkev v njenem jedru. Cilj najnovejše mehiške zakonodaje je zatreti versko življenje naravnost v dušah. Duhovno življenje prehaja v duše predvsem po zakramentih. Zato je vlada izdala zakone, ki veliki večini duhovščine sploh prepovedujejo izvajanje liturgičnih opravil in pripuščajo na 25.000, da celo na 70.000 vernikov le enega duhovnika. Toda tudi ten duhovnikom, ki so stalno pod policijskim nadzorstvom, se pri izvrševanju službe stavljajo tolikšne ovire in šikane, da jim je praktično dušno pastirstvo skoraj onemogočeno. Hude in težke so kazni za duhovnike, ki bi brez oblastnega dovoljenja maševali, obhajali ali delili zakramente bolnikom. Kaznuje se jih z zaporom 3 do 36 ur in denarno kaznijo 10 do 500 peset. Lastnik hiše, v kateri je bil liturgični akt zvršen, mora plačati 10 do 300 peset kazni in iti istotako v zapor do 36 ur. Razven tega se more njegova hiša razlastiti in zapasti erarju kot državna imovina. Zanimivo je, da je z isto zaporno in denarno kaznijo kaznovan tudi župan kraja, kjer se je na nedovoljen način brala sv. maša ali delilo sv. obhajilo, pa dotičnega duhovnika ex. hišnega lastnika ne bi hotel kaznovati s predpisanimi kaznimi. Na takšen rafiniran način upa vlada zatreti polagoma vsako bogoslužje.

Močna opora verskega življenja je dobra, krščanska vzgoja predvsem v otroški dobi. Tega se dobro zavedajo tudi mehiški boljševiki, zato so vse svoje sile v zadnjem času osredotočili na to, da organizirajo laično, to je protiversko šolo. V Mehiki, kakor v boljševiški Rusiji ni več spoštovanja pred otrokom. Bolj neusmiljeno, kakor preganjalci prvih kristjanov, ubijajo v Rusiji in v Mehiki otroško dušo in srce. »Največje spoštovanje je treba izkazovati otroku«, je nekoč zapisal pagan. Toda kako daleč od tega je danes boljševiška zakonodaja v Rusiji in Mehiki!

Včeraj smo na tem mestu brali o brezbožni »petletki« v Rusiji. Zanimivo je vsekakor, da tudi v tem oziru mehiška šolska zakonodaja verno sledi sovjetskemu zgledu. Tudi v Mehiki je šolska uprava izdelala nekakšen brezbožen učni načrt, ki naj se postopoma izvede. Pokrila je to svoje brezboštvo s frazo, da je treba mladi rod vzgojiti v verski strpljivosti. Kakšen cinizem! Desfanatizacion se to imenuje. Učitelji naj tovrstno vzgojno delo nadaljujejo tudi izven šole z raznimi tečaji in predavanji v brezbožnih krožkih za odrasle. Mlado in staro je treba prepričati, da je popolno brezbožje najboljše sredstvo za složno sožitje med državljani in gospodarski napredek družbe.

V ta namen je treba z otroci naslednje poslopati: Prvo šolsko leto se mora izkoreniniti iz otročje duše versko mišljenje in nauke, ki so mu jih vcepili verni starši. Povedati je treba otroku, da je delo najbolj značilno za človeka z vsega početka in mu nazorno razložiti, kako je polagoma prišlo do razrednega boja v družbi. — Drugo leto naj se otroka opozori na nekatere »zdravju škodljive verske običaje«, kakor raba blagoslovljene vode, poljubljanje svetih podob, relikvij itd. Otrokom je treba razlagati, da vera nima vpliva na meteorologične pojave in da je bolje porabiti čas za delo kakor za molitev. — Tretje šolsko leto je potreba pričeti v otroku vzbujati odpor in mržnjo do vsega, kar je v zvezi z Bogom in religijo. Otrokom se mora dopovedati, da spadajo k verski zajednici le slabiči volje in duha, bojazljivi in neaktivni ljudje, med tem ko so ljudje brez verskih predsodkov delavni, energični, zmožni premagati vse ovire. V tem smislu je treba prikrojiti in podajati zlasti zgodovinski pouk. Posmrtno življenje, peklo, vice, to so strašila za boječe ljudi, s katerimi bogatini drže k tlom revne sloje, da se ne bore za svoje pravice. — Četrto leto naj se iz naravnih ved dokazuje zmotnost sv. pisma in krščanskega nauka. Tu pride na vrsto inkvizicija, dokazati je treba, da je zlasti katolicizem protidržaven element. V tem letu se tudi že osnuje v razredu protiverski krožek. — Peto šolsko leto je posvečeno oblikovanju materialističnega svetovnega nazora. Otroke naj se uči, da je moralno življenje tudi brez vere mogoče. Vsaka vera je utemeljena na laži in hinavščini. — Šesto, to je zadnje šolsko leto naj se materialistični nazori o svetu in življenju s pomočjo Laplaceve in Darwinove teorije še poglobe. Zlasti je treba otroke prepričevati, da je vera največja ovira kulturnemu in gospodarskemu napredku narodov.

Razven ruskih boljševikov ni dosedaj nobene vlade na svetu, ki bi krščanstvu in sploh vsaki religiji napovedala tako brezobziren boj, kakor je to storila Mehika. Vendar listi o tem ne pišejo, ker vživa brezbožna politika mehiške vlade vso podporo mednarodne zveze brezbožnikov in framasonov, ki v svojem časopisju kvečjemu zagotavljajo, da vlada v Mehiki popolna verska svoboda. Nobenega ogorčenja ni pokazalo to civilizirano časopisje, ko so pod streli padali mehiški mučenci za svojo vero, pač pa je vzbudi njih nejevoljo papežev protest »Acerba onimi« lansko jesen, ko je Pij XI. odkril svetu verolomnost in brutalno nasilnost mehiške vlade nad božjimi in naravnimi pravicami katoličanov. Seveda, ko pa je general Rodriguez hitel izjavljati, da v Mehiki ni verskega preganjanja, da se je vse, kar se je zgodilo, storilo le zato, da se »obvaruje država«. Značilen je ta izgovor za vse preganjalce Cerkve. Prav isto je izjavljal tudi Bismarck, Combes, Waldeck-Rousseau, Ferry, Cavour in samo državo je hotel rešiti tudi Azana v Španiji, ko je pričel preganjati verske redove.

Živimo v času velike brezbožne ofenzive. Tu ne vstajajo proti Bogu le posamezniki, ampak organizirane mase, dvigajo se cele plasti ljudstva, med katere je sovražnik sejal ljuliko, ko so dobri ljudje spali. Povsod je bilo tako. Dokaz in opomin, da si mora tudi versko dedščino vsaka generacija v trdem boju znova priboriti in zase osvojiti — na vseh področjih, sicer ji bo odvzeta in izročena vrednejšim.

dr. n.

Anglija ne bo dopustila
italijanske hegemonije

London, 10. jan. Ob priliki poostrene kampanje med italijanskimi in francoskimi oziroma jugoslovanskimi listi in pa imenovanja g. Jouvenela za poslanika Francije pri Kvirinalu (kar pomeni dobro voljo Francije, da pride do dobrih odnošajev med njo in Italijo), je objavil »Manchester Gvardian« važen uvodnik. Mnenje »Manchester Guardiana« je tembolj vredno vpoštevanja, ker je ta list, ki pripada konservativni stranki, po svojih tradicijah od nekdaj prijazen Italiji. »Manchester Guardian« piše:

»Z ozirom na nalogo, ki jo ima v Rimu g. Jouvenel, so nekateri angleški krogi mnenja, da se bodo zgolj obmejni spori med Francijo in Italijo (Libija, Tunis itd.) in celo vprašanje enakosti na morju s potrpljenjem in dobro voljo dala rešiti. Bolj težko bo rešiti vprašanje, kako izpremeniti mentaliteto Italijanov. Isto velja za kompenzacije, do katerih misli Italija, da ima pravico, češ, da je bila po versaillski pogodbi premalo odškodovana.«

»Toda Italija« — pripominja k temu »Manchester Guardian« — »ne more pričakovati od Francije nobenih drugih zadoščenj, kakor samo takih, ki laskajo njenemu prestižu in samoljubju. Niti v Siriji, niti v Abesiniji, niti v neodvisnem Egiptu ali kjerkoli drugod ne bo našla realnih kompenzacij. Tega, česar Italija ne more pričakovati niti v Aziji, niti v Afriki, to misli, da bo našla na Balkanu in v Podonavju, kjer ona stremi če ne po aneksiji pa vsaj po gospodarski hegemoniji.«

»Če je Italiji« — tako zaključuje angleški list — »kaj na miru Evrope, naj se pogaja in sporazume s Francijo, toda nikdar naj ne poskuša ene hegemonije nadomestiti z drugo.«

Iz članka uglednega konservativnega organa je jasno razvideti, da je angleško javno mnenje odločno proti temu, da bi se Italija vsidrala na Balkanu ali v osrednji Evropi.

Nevaren diplomat

Bukarešt, 10. jan. Nepričakovano imenovanje g. *Solla*, načelnika v ministrstvu za zunanje zadeve, za poslanika Italije v Bukarešti je zbudilo tako tu kakor po vseh prijateljskih državah veliko pozornost. *G. Solla je eden najsposobnejših diplomatov Italije*, ki se zna tem bolj držati v senci, čimbolj je njegova beseda vplivna in njegov nastop uspešen. Solla je bil svojčas prideljen italijanskemu poslaniku Bordreru v Belgradu in je največ pripomogel k temu, *da je prišlo med Jugoslavijo in Italijo 1925 do nettunskih konvencij*. Solla pa je tudi zelo živahno in uspešno sodeloval pri pogajanjih, *ki so dovedla do politično-vojaške pogodbe z Albanijo*. Brez dvoma je sedaj misija g. Solle, *da skuša zrahljati vezi, ki vežejo Romunijo na Mali antanto*, na kar jasno kažejo tudi članki, ki o tem problemu izhajajo zadnje čase v ital. časopisju.

Odkod je orožje in čemu?

Paris, 10. jan. tg. »Echo de Paris« poroča, da je danes več diplomatov izvršile na Dunaju demaršo pri zveznem kancleju dr. Dollfussu in prosile zveznega kancleja, da da natančna pojasnila o pošiljatvah orožja, o katerem se sumi, da ga pošilja Italija Madjarski. S tem je afera dobila resno lice in se bo morala točno pojasniti.

„Temps" odločno za princip parlamentarne demokracije:
Romunska kriza naj se reši ustavno

Paris, 10. jan.

»Temps«, ki izraža mnenje francoskih vladnih krogov, je objavil z ozirom na notranjo krizo v Romuniji v svoji številki od 9. t. m. uvodnik, ki bo brez dvoma v Romuniji zelo učinkoval.

»Temps« uvodoma pojasnjuje, zakaj je prišlo do sedanje krize v Romuniji. Krivdo nosi načelnik policije polkovnik Marinescu, kateremu glasilo Quai d'Orsaya očita, da je izval konflikt z zelo netaktnim korakom. Ko se je namreč izvedelo, da namerava notranji minister Mihalake polkovnika Marinesca odstaviti, je le ta objavil v listih, da ga vlada ne more odstaviti, ker je bil (pod prejšnjim diktatorskim režimom) imenovan s kraljevskim dekretom. Naravno je, pravi »Temps«, da je moral nato minister Mihalake staviti kralju Karolu vprašanje, ali mu zaupa še nadalje in privoli v odpust načelnika policije, ali pa obdrži polkovnika in pusti, da odstopi vlada, ki se je izjavila, da je z notranjim ministrom solidarna.

»Temps« odobrava stališče vlade dr. Maniua opozarjajoč na to, da je Maniu po zlomu diktature in po prehodni vladi Vajde Vojvode postavil kralju kot neobhodni pogoj, ako naj sprejme vlado, da ima samo vlada v smislu ustave pravico imenovati tako civilne kakor vojaške dostojanstvenike. Kralj Karol je to sprejel in podpisal. Zato je tembolj nerazumljivo in obžalovanja vredno, da je zaradi tega vprašanja romunsko javno življenje zopet vrženo v hudo krizo. Tako finančni kakor zunanje-politični položaj Romunije je preveč težak, da bi si dežela smela dovoliti zopet nove komplikacije, ko je treba popolnega edinstva, da Romunija premaga svoje sedanje težkoče.

»Vlada g. Maniua« — nadaljuje »Temps« — »je imela najboljše šance, da reši politični položaj države, ker se naslanja na veliko večino parlamenta. G. Maniu se je posrečilo, da se je sprejel princip, da je imenovanje vseh funkcionarjev države stvar odgovorne vlade, in pa drugi princip, da je tesno in zaupno sodelovanje krone in vlade na podlagi najskrupuloznejšega spoštovanja ustave poglavitni pogoj politične obnove države, ki je v posebno težkem položaju splošne krize. Ako torej krona sedaj hoče osebno kriti visoke funkcionarje, ki se upirajo odgovorni vladi in menijo, da so odvisni samo od krone, potem so gori razloženi bistveni principi ustave v nevarnosti.«

»Temps« zaključuje svoja izvajanja z apelom tako na krono, kakor na stranke, da se uklonijo jasnim in gotovim principom ustavnega reda in da zaprejo vrata vsem možnostim, da bi se zopet povrnil osebni režim. »Notranja in zunanja situacija Romunije« — pravi »Temps« — »nikakor ni taka, da bi se mogli vnovič riskirati eksperimenti osebnega režima, ker le najskrbnejše čuvanje ustavnih principov, na kateri sedanja vlada sloni, jamči za tesno unijo vseh narodnih sil.

Edina možnost prave rešitve, pravi končno »Temps«, je, da ostane vlada sedanje večinske stranke, ker bi kralj sicer ne imel drugega izhoda, kakor da zopet imenuje vlado oseb svoje okolice, ki pa nimajo zaupanja večine naroda. Taka rešitev pa bi bila zelo nesrečna.

Kritičen finančni položaj države

Članek »Tempsa« je tembolj važen, ker je Romunija v sedanjem momentu popolnoma odvisna od pomoči Francije. Radi gospodarske krize pa tudi po krivdi razsipnosti in korupcije bivšega diktatorijnega režima znaša deficit države nič manj kot 5 milijard lejev, v resnici pa je znatno višji. V dveh mesecih svoje vlade se je sicer dr. Maniu posrečilo, da je izplačal uradnike in pokojnine, toda zaostanki iz prejšnjega režima čedalje bolj naraščajo, ker jih sedanja vlada ne more izplačevati. Za Romunijo ni nobenega drugega izhoda in položaja kakor da dobi mednarodno posojilo lige narodov, ki pa zahteva kot neobhoden pogoj mednarodne kontrole nad romunskimi financami. Pa tudi mednarodni politični položaj Romunije je težak, ker je v svojem stališču do Rusije, s katero ni hotela skleniti pakta nenapadanju, izolirana. Če bi se vrnil sedaj še režim, ki se ne bi opiral na večino parlamenta, bi bila Romunija oslabljena ne samo zaradi globokega notranjega spora med krono in narodom, ampak tudi zaradi odločno odklonilnega stališča, ki bi ga napram takemu režimu zavzela sedanja francoska vlada.

V Bukarešti se bodo morali torej dobro premisliti, kaj bodo ukrenili.

Maniu.

Titulescu dela na spravi

Bukarešt, 10. jan. Položaj se še ni razčistil. Vodstvo narodnokmetske stranke, ki je zborovalo včeraj ponoči, še ni savsebo definitivnega stališča, ali naj odstopi ali ne, ker kralj do takrat še ni bil neodpovedno preciziral svojega stališča v sporni zadevi z vlado. Nato je danes dr. Maniu zopet bil pri kralju, ki je topot izjavil, da definitivno odklanja predlog vlade, da se zamenjata policijski šef in poveljnik orožništva. Že se je hotelo vodstvo stranke nato zopet sestati, da sklene, da kmetska vlada odstopi, ko nastane zopet pavza, povzročena po avdijenci zunanjega ministra Titulescua pri kralju. Titulescu je kralju nujno svetoval kompromis. Nato se je Titulescu sestal z notranjim ministrom Mihalakejem in ministrskim predsednikom Maniujem. V političnih krogih v Bukarešti se radi te konference zelo optimistični, ker verujejo, da bo Titulescu dosegel kompromis, ki bo zadovoljil krono in notranjega ministra Mihalakeja. Titulescu z vsemi silami dela na tem, da se država izogne krizi vlade, ker zunanjepolitični položaj Romunije nujno zahteva notranji mir in edinost.

Titulescu

Huda železniška nesreča v Romuniji
10 mrtvih, nad 20 težko ranjenih

Bukarešt, 10. jan. ž. V bližini Bukarešta se je pripetila davi strašna železniška katastrofa, ki je zahtevala po dosedanjih poročilih 10 smrtnih žrtev.

Do katastrofe je prišlo 5 km daleč od Bukarešte na glavni progi Temešvar—Krajova—Bukarešt. Osebni vlak, ki je peljal iz Temešvara, se je davi okrog 6.50 na odprti progi ustavil zaradi nenadno nastalega defekta lokomotive. Deset minut pozneje je privozil iz Krajova brzovlak. Ker je bila popolna tema, vlakovodja ni opazil na progi napreke, radi česar je zavozil s polno brzino v na progi stoječi osebni vlak. V zadnjih petih vagonih osebnega vlaka je bilo nabito polno potnikov. Vagoni so bili dobesedno zdrobljeni in iz njih se je slišalo žalostno vzdihovanje umirajočih. Vest o katastrofi se je razširila z bliskovito naglico po vsej Romuniji ter so iz bukareškega glavnega kolodvora nemudoma poslali pomožni vlak s vojaštvom in tehničnimi četami. Pri reševanju so našli 10 mrtvih, med njimi dve ženi in enega otroka. Število bodo ranjenih cenijo na 20 oseb. Kljub strašnemu trčenju pa brzovlak ni imel prav nobene škode ter v njem tudi ni bil nihče ranjen. Vest o katastrofi je povzročila v Bukarešti veliko vznemirjenje. Predsednik vlade dr. Maniu se je takoj odpeljal na kraj nesreče. Reševalna dela so v polnem teku. Kralja, ki se nahaja trenotno v Sinaju, so takoj brzojavno obvestili o strahoviti katastrofi. Osebje brzovlaka, ki je savozil v osebni vlak, je bilo aretirano, ker mu pripisujejo krivdo na nesrečo. Brzovlak je odpeljal iz odhodne postaje nekaj preje kakor so pričakovali. Zato se preiskava vrši tudi v tej smeri.

Pri reševanju so bili strašni prizori. Ko so potegnili izpod razvalin neko žensko, je bila mrtva, v naročju pa je imela mrtvega svojega otroka.

Stockholm, 10. jan. tg. **Položaj ruskega ledolomilca »Maliginac« se je zelo poslabšal. Parnik se je tako nagnil, da sesalke ne morejo več črpati vode. Pomolna akcija ledolomilca »Ljeninac« pa se je zakasnila, ker radi pomanjkanja premoga še ni mogel odpluti v Arhangelsk.**

Newyork, 10. januarja. AA. **Nekega štirimesečnega otroka so našli prebodenega in z bodalom pribitega na zibelko. Mislijo, da gre za osveto ali pa ljubosumnost.**

Akcija za 40 urni delovni teden

Francoski delavci za 40 urnik

Francosko delavstvo je te dni začelo vojno za 40 urni delovni teden. Boj bo trd in še ni gotovo, če bo uspel, toda francosko delavstvo se zaveda, da se bori za delavstvo celega sveta in je pripravljeno vztrajati. Njegovim voditeljem velja ta preosnova za prvi korak do drugih dalekosežnih izboljšav na gospodarskem pa tudi političnem poprišču.

Dne 6. t. m. zvečer se je vršil v Parizu velik delavski shod, katerega se je udeležilo veliko tisočev delavcev. Prvi je govoril generalni tajnik Splošnega delavskega združenja Leon Jouhaux. — Sprejeli so dnevni red, po katere mje vsak član CGT (Confédération Generale du Travail) dolžan, da z vsemi silami propagira *40 urni delovni teden brez znižanja mezd.* 40 urni delovni teden je neobhodno potreben, da se napravi konec brezposelnosti in bedi, ki tlači delavce vsega sveta.

Vsi govorniki so naglašali, da brez skrajšanega delovnega časa ni izhoda iz delovne krize. Dokazovali so, da bi bilo dobilo delo 276.000 delavcev, če bi se bil 40 urni delovni teden uvedel že meseca oktobra. Tako pa brezposelnost trajno narašča. Nova električna centrala v Mühlhausenu, v kateri je delalo doslej 1200 delavcev, zaposluje sedaj samo še 125 ljudi, 975 delavcev je moralo na cesto. V Armentières-u je začelo štrajkati 5000 tekstilnih delavcev, da bi si priborili boljše življenjske pogoje. Če se pridružijo še delavci po predilnicah, se bo število štrajkujočih podvojilo. Med govorniki so bili zastopniki vseh delavskih kategorij; delavka Jeanne Chevenard je zahtevala za preobremenjeno ženo pravico do nekoliko domače sreče. Govorniki so ostro napadali kapitalizem, ki da je edini kriv sedanje krize. »Nagovarjajo nas sicer »državljan, državljana, toda v resnici smo ostali sužnji!« je dejal eden govornikov. Léon Jouhaux je rekel: »Gospodje, ki vedno kličejo na pomoč državo, a odrekajo delojemalcem pravico do državne podpore, so s pretirano produkcijo in spekulacijami zakrivili sedanjo stisko delavstva. Če so zdaj proti upeljavi 40 urnega delovnega tedna, potem nimajo drugega namena, kakor da ustvarijo zmedo in nered in pritisnejo na vlado. Proti temu se mora vse delavstvo složno boriti. Dne 1. maja 1933 mora praznovati delavstvo vsega sveta.«

Z bojem za 40 urni teden združuje delavstvo boj za *razorožitev.* Jouhaux je naglašal, da morejo narodi, če resno hočejo, svoje vlade prisiliti, da izvrše razorožitev. Kakor hitro neha oboroževalna norost, se bo začela nova doba dela in miru. Boriti se je treba za novo delo in nov red, le tako bo mogoče zmagati sedanjo krizo.

Istočasno kakor delavstvo so zborovali tudi delodajalci in predsednik Zveze trgovskih zbornic v Franciji, Henry Garnier, je predložil ministrskemu predsedniku Paul-Boncourju soglasno sprejeti sklep, ki poziva vlado, naj se uvedbi 40 urnega delovnega tedna upre, ker bi bil v škodo interesom Francije. Tudi delodajalci naglašajo potrebo edinosti in miru.

Dne 31. decembra je bilo v Franciji 277.109 vpisanih brezposelnih, za 5253 več kakor pred tednom. — Brezposelnost postaja tudi za Francijo resen problem.«

Važna konferenca

Ženeva, 10. jan. AA. Danes se je tu začela mednarodna konferenca o 40 urnem tedniku. Na konferenci je zastopana tudi Italija z opazovalcem, Ameriške združene države pa samo po svojem ženevskem konzulu. Rusije na konferenci ni.

Na konferenci so soglasno izvolili tole predsedništvo: predsednik Mahaim, delegat belgijske vlade, podpredsednik Atulchatterjee, delegat indijske vlade, Orsted, delegat danskih delodajalcev in Heiday, britanski delavski delegat.

Da se bodo mogle posamezne skupine pred splošno razpravo med seboj posvetovati, se je konferenca odgodila do jutri ob 10 dopoldne.

Krščanski delavci za skrajšan delovnik

Utrecht, (Holandija), 7. jan.

Odbor Mednarodne zveze krščanskih strokovnih društev, ki obsega zastopnike priključenih zvez po deželah in strokah, je 3. in 4. januarja zboroval v Königswinteru na Reni. Zborovanju je predsedoval predsednik Mednarodne zveze kršč. strokovnih društev (M. Z. K. S.) Bernard Otte iz Berlina. O poslovanju je poročal generalni tajnik Serrarens iz Utrechta. Poročevalec se je zlasti pečal o mednarodnem delovanju držav in o tem, kakšnih uspehov imamo pričakovati od svetovne gospodarske konference. Odbor je v zvezi s tem poročilom naročil načelstvu, naj sestavi komisijo strokovnjakov, katera naj se peča s sedanjimi perečimi gospodarskimi vprašanji ter naj izdela predloge z ozirom na svetovno gospodarsko konferenco.

H. Pauwels iz Bruslja in Amelink iz Utrechta sta poročala o vprašanju skrčenja delovnega časa. Stališče M. Z. K. S. je zapopadeno v teh le sklepih:

Odbor M. Z. K. S. mora z obžalovanjem ugotoviti, da svetovna gospodarska stiska še traja in da se iz brezposelnosti nastajajoče obubožanje še dalje širi, ne da bi se države sporazumele za prepotrebno mednarodno sodelovanje v smislu splošnih potreb in zahtev. Resnica je, da je v razmerju med evropskimi državami nastopilo nekako olajšanje, odkar so bile reparacije črtane in ravnopravnost Nemčije v načelu priznana. Da bi pa zopet zavladalo medsebojno zaupanje, je še potrebno sporazumeti se o razorožitvi ter črtati mednarodne politične dolgove. Temu vsemu pa mora slediti stabilizacija valut. Treba je napraviti konec politiki zvišavanja carin, kontingentom in drugim trgovskim oviram, ki niso v skladu z gospodarskim sklopom.

Nadalje zahteva odbor M. Z. K. S. odločnih ukrepov, s katerimi naj se pobija brezposelnost, čemur naj med drugim služijo nacionalna in internacionalna javna dela. S tem v zvezi je velikega pomena skrčenje delovnega časa. Odbor M. Z. K. S. zahteva, naj velik del brezposelnih dobi dela in kruha s tem, da se splošno uvede krajši delovni teden.

To skrajšanje delavnika, ki je posledica prenagle racionalizacije zadnjih let, in ki ne sme poslabšati življenjskega stanja delojemalcev, se mora mednarodno izvesti; zato se je treba o njem sporazumeti v mednarodnih pogodbah, ki bodo zajamčile brezposelnim primerno novo zaposlitev.

Odbor naprosi mednarodno organizacijo dela, naj v okviru splošne ureditve skrajšanega delovnega časa in s sodelovanjem mednarodnih zvez delodajalcev in delojemalcev najvažnejših gospodarskih panog započne posebne dogovore, da se delovni čas mednarodno primerno skrajša v vsaki posebni gospodarski panogi, v kolikor je to potrebno in izvedljivo.

Največja finska trdnjava gori

Helsingfors, 10. jan. ž. V največji finski pomorski trdnjavi Mac Elliot, ki je oddaljena od glavnega mesta 30 km, je nastal ponoči požar, ki je zajel tudi municijsko skladišče. Sledila je strašna eksplozija, ki je do sedaj uničila vso trdnjavo s 7 vojašnicami. Iz trdnjave se še neprestano dvigajo silni ognjeni zublji, ki jih spremljajo neprestane eksplozije. Radi silne vročine se trdnjavi ni mogoče približati. Poleg tega naletava sneg v ogromnih količinah in s silno brzino, tako da je vsako reševanje skoraj onemogočeno. Računajo, da bo vsled te katastrofe veliko smrtnih žrtev.

Požar se vidi prav do Helsingforsa. Čudno je, da je prvi ogenj nastal v oni garaži, v kateri se je nahajala glavna motorna brizgalna. Te trdnjave so zgradili med svetovno vojno Rusi in je spadala med največje ruske trdnjave. Leta 1918 po izbruhu ruske revolucije, pa so trdnjavo podrli in šele pred kratkim so jo Finci zopet zgradili.

Iz diplomatskega sveta

Praga, 10. jan. tg. Uradne »Praške Novine« javljajo, da je vest o skorajšnjem odpoklicu praškega nuncija Ciriacija neresnična. Ciriaci bo ostal v Pragi do popolnega realizranja modusa vivendi, potem pa bo najbrž kot nuncij prvega razreda nastopil novo diplomatsko mesto. Kot njegov naslednik v Pragi prihaja v poštev sedanji nuncij v Sofiji, msgr. Roncalli, vendar to vprašanje zaenkrat še ni aktualno.

Budimpešta, 10. jan. tg. Kakor čujemo, bo namesto Kolomona Kanya imenovan za madjarskega poslanka v Berlinu, dosedanji poslanik v Pragi, Konstantin Mesirevich. Za poslanika v Pragi pa je določen legacijski svetnik berlinskega poslaništva, Ivan Wettstein.

Proti igralnicam

London, 10. jan. AA. Posebna komisija, ki jo je imenovala vlada, da prouči vprašanja igralnic, je sestavila začasno poročilo in ga predložila vladi. Komisija je mnenja, da bi kazalo neutegoma ukiniti vse igralnice po klubih in propovedati tudi stave pri pasjih dirkah, ker so te igralnice in stave nevarno zlo s hudimi socijalnimi in gospodarskimi posledicami. Ostanejo naj nadalje le še totalizatorji pri konjskih dirkah na podlagi posebnega zakona o teh stavah iz l. 1928. Komisija bo zdaj proučila tudi še druga vprašanja, ki so v zvezi s stavami.

Zasedanje francoskega parlamenta

Pariz, 10. jan. AA. Danes popoldne se je začelo redno zasedanje francoskega parlamenta s tradicionalnim govorom starostnega predsednika. Pri volitvah odbora je bil za predsednika poslanske zbornice vnovič izvoljen Bouisson. Dobil je 401 glas od 462 glasujočih.

Belgrajske vesti

Belgrad, 10. jan. AA. Z ukazom Nj. Vel. kralja in na predlog prosvetnega ministra je odlikovan z redom sv. Save II. stopnje Dinko Simunović, profesor v pokoju in književnik iz Zagreba.

Belgrad, 10. jan. AA. Finančni minister je dovolil »Kvasu, r. z. z o. z. v *Sevnici* gradnjo tovarne za kvas, vendar s pogojem, da ne bo smela izdelovati špirita

Belgrad, 10. jan. l. Današnji »Trgovinski glasnik« objavlja, da se bo 30. januarja letos prodala na javni dražbi v prostorih sodišča v Rotterdamu jugoslovanska tovorna ladja »Gjuro Miloševič«. Ta ladja je bila zgrajena l. 1905 v Spezii. Ima 4450 ton. Strojna oprema je angleškega izvora. V objavi ni nič navedeno, za kakšne dolgove se bo ladja prodala.

Belgrad, 10. jan. l. Seja odbora za proučevanje *zakona o lekarnah* ter o nadzorstvu med prometom z zdravili bo 17. t. m. ob 4 popoldne.

Belgrad, 10. jan. l. Jutri zvečer odpotuje Konstantin *Fotić*, dosedanji pomočnik zunanjega ministra, na svoje novo službeno mesto v Ženevo kot stalni delegat naše države pri Zvezi narodov.

Belgrad, 10. jan. l. Na predlog gradbenega ministra sta vpokojena: Josip *Skoberne*, tehnični višji pristav in tehnik Zoran *Zakrajšek*. Minister za gozdove in rudnike je premestil iz Bohinjske Bistrice k gozdni upravi v Kostanjevico Leopolda *Jelenčiča*.

Drobne vesti

Cherbourg, 10. jan. ž. Dela na »Atlantiqueu« se nadaljujejo. Našli so še nekaj izoglenelih trupel, katerih identitete ni mogoče ugotoviti. Zelo verjetno je, da bodo trup parnika prodali na dražbi kot staro železo. Strokovnjaki so namreč mnenja, da se s trupom ladje ne da ničesar napraviti, ker je popolnoma pokvarjen.

Carigrad, 10. januarja. AA. Pred tednom dni je Trockij resno obolel.

Pariz, 10. januarja. AA. Iz Berlina poročajo: Po vesteh iz Moorna se je Viljemova bolezen v grlu poslabšala in je njegova okolica v velikih skrbeh zanj.

London, 10. januarja. AA. Danes je bila v Londonu in londonskih predmestjih gosta megla, kakor že dolgo ne pomnijo. V severnih predelih mesta je močno ovirala promet, tako da je ponekod čisto zastal.

Pariz, 10. jan. tg. V ženski gimnaziji v Chalon sur Marne se je podrl strop na razred učenk. K sreči sta bili poškodovani samo dve učenki in učiteljica.

Newyork, 10. jan. ž. Polarni raziskovalec Wilkins je dal nalog za zgraditev nove podmornice, ki jo bodo uporabili za raziskovanje področja na severnem polu. Kakor znano, je 1931 skušal s podmornico »Nautilus« prodreti do severnega pola, vendar pa se je njegova namera izjalovila, ker omenjena podmornica ni bila kos svoji nalogi. Podmornico Nautilus so po neuspešni vožnji potopili v švedskih vodah.

Dunajska vremenska napoved: Temperatura se bo znižala, v severnih Alpah bo morda padal sneg še dalje.

Zagrebška vremenska napoved: Zelo oblačno s padavinami, nato hladneje.

Kaj se pripravlja v Španiji?

Barcelona, januarja.

Iz Španije prihajajo vedno znova grozeča poročila: bomlni atentati, nameravani teroristični čini, najdbe razstrelil v nenavadnih količinah, novi napadi na cerkve in samostane. Vse to kaže, da tajne sile s sedanjim stanjem nič vedno niso zadovoljne. Sedanja liberalno-socialistična vlada jim je še premalo radikalna; zato delajo na nov krvav upor, na nezmiselno uničenje vsega obstoječega s silo in terorjem.

Kdo so te podzemske sile, ki nastopajo zdaj posebno v industrijskih krajih Katalonije bolj ali manj očito? Ne more biti nobenega dvoma, da se tu uveljavlja anarho-boljševiško gibanje, ki ga podžiga Moskva po vseh evropskih deželah in ostalih delih sveta. Kakor poročajo z dobro poučenega mesta, je že revolucijo 1931. l. v dobršnem obsegu financiral ruski denar. Okroglo 60 milijonov peset je prišlo menda tedaj iz boljševiških virov v Španijo. Toda sedanje stanje v Španiji — republika liberalno-socialistično-radikalne barve — ni ideal komunistične internacionale. Tudi tu se zopet kaže, da odločajo pri vseh revolucionarnih gibanjih v Španiji inozemski vplivi.

Socialni nemiri v Španiji, ki so pred vojno vznemirjali svet, niso bili izraz na španskih tleh zraslega socialnega gibanja, kakor ga najdemo po velikih industrijskih deželah. Vprašanja industrijskega delavstva tolikega pomena, kakor bi mogli sklepati po omenjenih nemirih, v Španiji ni bilo. Samo 75 od tisoč prebivalstva je bilo v začetku 20. stoletja zaposlenih v industriji proti 250 od tisoč, ki so bili zaposleni v poljedelstvu. Sicer je bil položaj španskega industrijskega delavca in ravno tako malega kmeta odnosno zemljiškega zakupnika vseskozi naravnost brezupen, toda revolucionarni upori v prvem desetletju tega stoletja niso prihajali odtod, marveč so bili izraz političnih strasti, ki so jih podžigali inozemski agitatorji ali pa tuji Španci, ki so prejeli svoje ideje (in svoj denar) iz inozemstva. To anarho-sindikalistično gibanje živi dalje tudi še v povojni dobi. Druži se z boljševiškimi idejami, ki jih širi Moskva po svojih agitatorjih po vsem svetu. Da, Moskvi je Španija dežela, ki bo najprej zrela za svetovno revolucijo, kakor je bil napovedal sam Ljenin.

Tako je razvoj španske politike in kulture po radikalni levici najresneje ogrožen. Ni se bati monarhistične reakcije, kakor bi rada prepričala svet sedanja vlada. Vodilni liberalni duhovi se začenjajo tega polagoma zavedati. Sam Unamuno je črnogled glede bodočnosti, ker se boji omejitve osebne svobode po vstajajočem duhu državnega birokratizma, ki mora zadušiti vse zdravo življenje.

Toda morda je ta birokratizem vendarle še manjše zlo, ki preti Španiji. Vse je danes nezadovoljno s sedanjo vlado. Zlasti so tudi njene gospodarske odredbe predmet najtrše kritike. Treba se je vprašati, če Azanovega režima lepega dne ne odnese radikalnejše vodovje, kakor se je moral v Rusiji umakniti Kerenski terorističnemu rovanju Ljenina in Trockega.

Duševno in versko še zdrave sile katolicizma na Španskem sicer stalno napredujejo v pravcu zbiranja in akcije. Toda treba bo še leta dela, predno se bodo mogle politično plodno udejstvovati. To izrečno naglaša v svojem novoletnem uvodniku tudi zelo trezno vodstvo glavnega katoliškega dnevnika »El Debate«. Katoliškega obnovitnega gibanja pa to ne sme omalodušiti. Vsiljeni kulturni boj je treba politično in kulturno dobojevati in predvsem skušati pridobiti za njegove cilje mladino. Mnogo obetajoči začetki obsežne organizacije so se že izvršili. Treba jih je izpopolniti in ojačiti, da bodo grozeči nevarnosti boljševiškega prevrata pravočasno zaprle pot.

H. H.

Po anarho-komunističnem puču

Madrid, 10. jan. ž. Po zadnjih vesteh je bilo pri poskušenem prevratu 30 mrtvih in 50 hudo ranjenih. V Barceloni je prišlo v pretekli noči do hujših pouličnih spopadov. V Madridu so našli na več krajih bombe. V sredini mesta je eksplodirala ogromna bomba, ki je uničila vse električne naprave, tako da je ostalo nad četrt mesta brez razsvetljave. Bomba je eksplodirala v neposredni bližini vojnega ministrstva, kjer stanuje ministrski predsednik. Tudi v okolici so našli več bomb, vendar ni bilo nobenih eksplozij. Vojno ministrstvo je alarmiralo vso posadko iz Madrida.

Madrid, 10 dec. ž. V mestni posvetovalnici v Barceloni so bili ekstremisti po zasedbi razobesili rdečo zastavo in zažgali ves arhiv. V Cadixu traja generalna stavka dalje. Ekstremisti so na mnogih krajih prerezali vse telefonske in brzojavne žice. Najbolj krvavi dogodki so se odigrali v mestu Vetralba, ki je 40 km oddaljeno od Barcelone. Tam so ekstremisti preteklo nedeljo porabili priliko, ko so bile vojašnice napol prazne, za napad, ter hoteli zasesti javna poslopja. Ekstremistom je uspelo zasesti mestno posvetovalnico in razobesiti rdečo zastavo. Meščanska garda se je sicer upirala, pa je bila odbita. V bojih so bili trije mrtvi, mnogo pa je bilo huje in lažje ranjenih. Po zasedbi mestne posvetovalnice je meščanska garda po ogorčeni borbi zopet pregnala ekstremiste. V teh bojih je padlo na strani ekstremistov 10 oseb, meščanska garda pa ima mnogo ranjenih. Nato je vojaštvo zasedlo mesto.

Diktator Stalin govori:

Rusija je pripravljena

Moskva, 10. jan. ž. Danes je bilo objavljeno uradno poročilo Stalinovega govora, ki ga je imel pred par dnevi pred plenumom centralnega odbora ruske komunistične stranke. Stalin je izjavil, da se je Sovjetska Rusija morala odločiti za izvršitev vseh priprav in del za narodno obrambo. Sovjeti so morali storiti to radi tega, ker so bili z raznih strani odbiti predlogi za sklenitev nenapadalnih paktov.

Oborožitev Sovjetske Rusije pa je potrebna predvsem zaradi današnjega stanja in dogodkov na Daljnem vzhodu. Radi tega je morala težka industrija ustaviti za nekaj mesecev svoje delo. Tovarne so se spremenile v vojne arzenale. Ravno radi tega se prva petletka ni mogla izvršiti s 100%, nego le s 93,07%; zato pa je sedaj vse pripravljeno za obrambo države. V tem oziru smo močni in pripravljeni, ker izdelujemo sami najmodernejše orožje in lahko odbijemo vsak napad. Sovjetska industrija proizvaja danes trikrat več, kakor je proizvajala pred vojno, in dvakrat več nego v začetku petletke l. 1928. Rusija je uvozila za 1.5 milijard raznih strojev. Mnogi so tedaj mislili, da bi bilo bolje, če bi za ta denar uvozili potrebnejše predmete in ublažili splošno nezadovoljstvo, ki je vladalo v državi. Če bi ravnali nasprotno, bi bila danes država berz pomoči in izpostavljena vsakovrstnim napadom. Sovjetska Rusija bi bila taka, kakor je danes Kitajska.

Stranka je vse to proučila v najhitrejšem tempu in izdelala načrte, ki so sedaj izvršeni. Pokazalo se je, da je bilo vse to potrebno, in pri tem bo Rusija le malo popuščala. Rusija hoče živeti v novi eri tehnike. Število industrijskih delavcev se je podvojilo in njih stanje se je zboljšalo. Brezposelnosti danes v Rusiji ni. Narodni dohodek v l. 1932 se je zvišal na 65.7 milijard rubljev, to je za 85% več kakor l. 1928. Povprečni letni dohodek delavca se je zvišal za povprečno 67%, fond za socialno zavarovanje pa za 292%. S tem ni rečeno, da sta sovjetski delavec in kmet popolnoma zavarovana. Toda sedaj se bo lahko na tem delalo s še večjo energijo.

Nemčija se pripravlja za svojo bodočo vlogo

Vojaški atašeji v inozemstvu

Berlin, 10. jan. tg. Nemško vojno ministrstvo se je odločilo, da bo od 1. aprila 1933 dalje zopet dodajalo svojim inozemskim zastopništvom nemške vojaške atašeje in mornariške atašeje. Vojaški atašeji bodo najprej imenovani za Pariz, London, Rim, Prago, Varšavo, Moskvo in Washington, mornariški atašeji pa za Pariz, London in Rim. Po vojni ni imela Nemčija nobenih vojaških atašejev v tujih državah, dočim so tuje države vedno prideljevale svoje vojaške atašeje zastopnikom v Berlinu. Mnogo tujih držav, predvsem Anglija in Francija, je ponovno predlagalo v Berlinu, da bi se imenovali vojaški atašeji pri poslaništvih v Parizu in Londonu. Sedaj pa, ko je načelno priznana enakopravnost, in ko bo treba v bodočem letu voditi zelo temeljita vojaško-politična pogajanja o preosnovi nemške obrambne politike, bo dana nemškim atašejem možnost, stopati v stike z vojaškimi krogi drugih držav. Dočim so bili v časih nemške monarhije podrejeni vojaški atašeji naravnost cesarju, kateremu so morali poročati, ne da bi vedel poslanik za vsebino atašejevih poročil, je sedaj določeno, da morajo atašeji svoja poročila predložiti svojim poslanikom, ki jih potem pošiljajo v Berlin. Za pozneje je določenih še več atašejev, tako posebno mornariški ataše za Tokio. Vojaški ataše v Pragi bo obenem tudi ataše za Jugoslavijo in Bolgarijo, ataše v Moskvi pa najbrž tudi ataše za obrobne države.

Mednarodni denarni fond

Ženeva, 10. jan. AA. Danes dopoldne je pripravljalni odbor za svetovno gospodarsko konferenco nadaljeval razpravo o pripravah za to konferenco. Govorili so italijanski delegat Beneduce, nemška delegata Posse in Focke, belgijski delegat Francqui in drugi. Italijanski in nemški delegati so pristaši zlate podlage denarstva, belgijski delegat Francqui pa je pojasnjeval svoj načrt o ustanovitvi mednarodnega denarnega fonda. Odbor je sprejel Francquijev predlog o pododboru, ki naj prouči vprašanje skupnega denarnega fonda držav, iz katerega naj se podpirajo slabe in omajane valute.

Hiša

tri sobe, predsoba, kuhinja, shramba, kleti, veliki svinjski hlevi in hlevi za tri glave živine, vrt, veliko dvorišče, električna napeljava v hiši — naprodaj v Ptuju za 120.000 Din. Polovico tudi na hranilno knjigo. — Vprašati: MAKS PLAVC, Maribor Koroška cesta 3.

Zavese, posteljna pregrinjala

namizne prte, prtiče itd. krasno vezene in po nizkih cenah dobite pri

MATEK & MIKEŠ, LJUBLJANA

(poleg hotela Štrukelj)

Vezenje oprem za neveste monogrami, gumbnice, entlanie, ažuriranie in predtiskanie

Velika izbira predtiskanih ženskih ročnih del.